

Oyuna Yönelik Ölçme Araçlarını Karşılaştırmalı Bir Derleme

A Comparative Review of Assessment Tools for the Play

Beste COŞKUNMERİÇ^[1] Gülçin KARADENİZ^[2]

Başvuru Tarihi: 01 Mayıs 2022

ÖZ

Kabul Tarihi: 31 Ekim 2022

Oyun, çocukların gelişim alanlarını etkilemesi sebebiyle yaşamlarında büyük bir önem taşımaktadır. Oyun esnasında çocuklar bilişsel, fiziksel ve sosyal-duygusal olmak üzere gelişimsel becerilerini ortaya koyma ve geliştirme fırsatı bulurlar. Bu sebeplerden dolayı oyun, gelişim psikolojisi araştırmalarının önemli bir konusu haline gelmektedir. Bu çalışma, oyun hakkında Türkiye’de yapılan araştırmalar ile geliştirilen ya da Türkiye için güvenilirliği geçerli ölçeklerin belirlenmesi ve bu ölçeklerin çocukların gelişim alanları hakkındabu ölçeklerden elde edilen bilgilerin betimlenerek derlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma için öncelikle ULAKBİM, Google, Google Akademik ve YÖK TEZ veri tabanlarında oyun, geleneksel oyun, dijital oyun, oyun araştırmaları, ölçek, oyun davranışı, ebeveyn oyunu, gelişim alanları, oyunculuk anahtar kelimeleri ile literatür taraması yapılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda çalışmaya Türkiye’de geliştirilen 4 adet ve Türkçe’ye uyarlanan 7 adet olmak üzere toplam 11 ölçek dahil edilmiştir. Ölçekler benzer alanları araştırsalar da ölçeklerin alt boyutlarının hizmet ettiği bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel olmak üzere gelişim alanlarına göre birbirinden farklılaşmakta olduğu gözlenmiştir. Sonuç olarak, bu derleme çalışmasının oyun alanında araştırma yapmak isteyen araştırmacılar için öneri niteliği taşıması ve çocukların gelişim alanları hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan çalışmalara katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *oyun, ölçek, oyun davranışı, oyun araştırmaları*

Received Date: 01 May 2022

ABSTRACT

Accepted Date: 31 October 2022

Play holds a great importance in children's lives as it affects the developmental parts. During the play, children take an opportunity to demonstrate and improve their developmental skills as cognitive, physical and social-emotional. For these reasons play becomes a vital subject of developmental research. In this study, it is aimed to determine the scales which are developed in Turkey or have been validated for Turkey by reliability studies and to compile descriptively the information given by these scales about the developmental parts of children. In order to do this literature search was performed using keywords such as play, traditional play, digital game, play researches, scale, play behavior, parent's play, development areas in the ULAKBİM, Google, Google Academic and YÖKTEZ databases. Following the evaluation of studies, a total of 11 scales, 4 of which were developed in Turkey and 7 of which were adapted to Turkey, were included in the study. Even though the scales investigated similar compartments, it was observed that the sub-dimensions of the scales differ from each other depending the cognitive, social-emotional and physical developmental parts they serve even when the scales explore similar parts. As a result, it is aimed that this review study will be a suggestion for researchers who want to do research concerning play and contribute to studies aiming to obtain information about the children's developmental compartments.

Keywords: *play, scale, play behavior, play research*

Atıf Cite Coşkunmeriç, B., & Karadeniz, G. (2022). Oyuna yönelik ölçme araçlarını karşılaştırmalı bir derleme. *Humanistic Perspective*, 4 (3), 681-696. <https://doi.org/10.47793/hp.1111762>

^[1] Yüksek Lisans Öğrencisi | Maltepe Üniversitesi | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0000-00002-5331-0585 | bestecoskunmeric@gmail.com

^[2] Dr. | İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0000-00002-3315-8636

GİRİŞ

Oyun, çocuğun en önemli işi olarak tanımlanan (Montessori, 1949) ve bu “iş” sayesinde gelişimine katkı sağlayan bir kaynaktır. Alanyazında oyunun erken dönemden itibaren çocuğun biyolojik, bilişsel ve psikososyal alanlarına önemli katkıları olduğu vurgulanmaktadır. Bu katkılar, klasik kuramlar tarafından (örn: Gross, 1896; Spencer ve Schiller, 1878; Patrick, 1916; akt. Gülay Ogelman, 2019) çocukların neden oyun oynadıklarını açıklamaya çalışarak, çağdaş kuramlar tarafından (örn: Piaget, 1962; Vygotsky, 1962) ise, çocukların nasıl oynadıklarını ve oyunlarının içeriğini anlamaya çalışarak sağlanmıştır. Çağdaş kuramların bakış açısını yansıtan yaklaşımların bir özelliği de oyun çerçevesinde standardize edilmiş ölçme yöntemlerin kullanılmasıdır (Akbağ, 2014). Geçerliliği ve güvenilirliği yüksek ölçme araçlarının daha az hata payı ile oyun araştırmalarına daha sağlıklı bulgular kazandıracığı şüphesizdir.

Alinyazın incelendiğinde oyunun; çocukların mantıksal düşünme (Peisach ve Hardeman 1985), yaratıcı düşünme (Davaslıgil, 1989), problem çözme (Fisher, 1992; Russ ve Kaugars, 2001; Uğurel ve Morali, 2008), kelime dağarcığının zenginliği, dil gelişimi (Duman ve Temel, 2011) gibi becerilerini destekleyerek bilişsel gelişim alanına katkı sağladığı dikkat çekmektedir. Bunlara ek olarak; etkileşim kurma ve sosyalleşme, olumlu benlik algısı ve duygu düzenleme becerileri (Cohen, 2009; Galyer, 2001; Hoffman ve Russ, 2012) olmak üzere çocuğun sosyal-duygusal gelişim alanına etkisi olduğuna dair bulgular sunulduğu görülmektedir. Oyunun gelişim alanlarına kazanımlarının daha çok bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim alanına yoğunlaştığı dikkat çekmekle birlikte denge ve koordinasyonu, beden kontrolü ve kas becerilerini destekleyerek fiziksel gelişim alanına da katkı sağladığı bulgulanmıştır (Gülay Ogelman, 2019).

Kültürümüzde var olan oyun araştırmaları ve oyuna yönelik ölçme araçlarının oyunun çocuğun gelişimine etkisini kapsamlı bir şekilde ele almak için yeterli düzeyde olmadığına vurgu yapılmaktadır (Kaytez ve Durualp, 2014). Bu bağlamda oyun, bilimsel olarak araştırmaya gerek duyulan bir problem alanı olarak görülmektedir. Literatürde yer alan oyun araştırmalarında kullanılan oyuna yönelik ölçme araçları incelendiğinde, oyunun gelişim alanlarına katkısı bağlamında oynanan oyunun türü, özellikleri, kimle ve nasıl oynandığı gibi çeşitli faktörlerin de önemi dikkat çekmektedir (Hirose vd., 2012; Bojanowski vd., 2011; Lifter vd., 2011).

Oyunun doğası gereği ölçülebilirliğinin zorluğu, geliştirilen oyun ölçme araçlarının sayısının azlığı ve ölçeklerin sınırlılıkları oyunun gelişim alanlarına etkisini tüm yönleriyle geçerli ve güvenilir bir şekilde incelemeyi mümkün kılmamaktadır (Akbağ, 2014). Zaman içinde gelişen ve farklılaşan oyunun özellikle insanın çocukluk dönemindeki yeri ve katkıları düşünüldüğünde; uygun ölçme araçlarıyla ölçülen oyunun çocuğun gelişim alanlarına nasıl ve ne şekilde temas ettiğini görmek, oyunu tüm yönleriyle kapsamlı bir şekilde değerlendirebilmek yapılacak

araştırmalar için fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın da oyun araştırmalarında kullanılan oyuna yönelik ölçme araçlarını birçok yönüyle kapsamlı bir şekilde karşılaştırması ve bu sayede oyun araştırmalarına ışık tutacağına inanılmaktadır. Literatür incelendiğinde daha önce buna benzer çalışmalar olsa da bu şekilde bir içeriğin ele alındığı oyun ölçme araçları çalışmasına nadiren rastlanmaktadır (Aslan, 2017; Değirmenci 2016; Kuşçu 2014). Çocuğun en değerli işi olan oyunun çocuğun gelişim alanlarını değerlendirme amacına hizmet edip etmediğini görmek için mutlaka ölçülmesi gerektiği düşünülmektedir. Mevcut çalışmanın Türkiye örnekleminde geliştirilen ve Türkiye örneklemine uyarlanan oyun ile ilgili ölçeklerin bilişsel, sosyal-duygusal ve fiziksel gelişim olmak üzere hangi gelişim alanlarına ne şekilde hizmet ettiğini incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın alt amaçları:

1. Türkiye örnekleminde geliştirilen veya Türkçe'ye uyarlanan oyun ölçeklerinde çocuğun tek başına oyun davranışını ölçen ölçekler hangileridir?
2. Türkiye örnekleminde geliştirilen veya Türkçe'ye uyarlanan oyun ölçeklerinde çocuğun akranıyla başına oyun davranışını ölçen ölçekler hangileridir?
3. Türkiye örnekleminde geliştirilen veya Türkçe'ye uyarlanan oyun ölçeklerinde çocuğun ebeveyniyle oynadığı oyunlarda oyun davranışını ölçen ölçekler hangileridir?
4. Çocuğun tek başına, akranıyla ya da ebeveyniyle oynadığı oyunu değerlendiren ölçeklerden elde edilen gelişim alanlarına (sosyal-duygusal, bilişsel, fiziksel) dair bulgular nelerdir?

YÖNTEM

Sistematik bir derleme çalışması önceden belirlenmiş bir protokola göre önyargıyı en aza indirmek için sistematik bir şekilde yürütülen eleştirel bir değerlendirme yöntemidir. Sistematik bir derleme çalışması kapsamlı bir literatür incelemesiyle bir konuda elde edilen bilgileri özetlemeyi ve sentezlemeyi amaçlar (Hanley ve Cutts, 2013). Bu derleme çalışması kapsamında yer alan araştırmalar aşağıda verilen dahil etme ölçütleri dikkate alınarak belirlenmiştir:

1. Araştırmaların Türkiye örnekleminde gerçekleştirilmiş olması,
2. Oyun, oyun davranışı, oyun araştırmaları, ölçek, oyunculuk gibi anahtar kelimelerden birinin geçiyor olması,

3. Araştırmanın, bir ulusal veya uluslararası bilimsel dergide basılmış ya da basım aşamasında olması, basılmış kitap veya kitap bölümü olarak yayımlanmış olması ya da lisansüstü tez çalışmalarından birinde hazırlanmış olması,
4. Uygulanan ölçeklerin çocuğun gelişimine katkı sağlayacak çıktılarının olması olarak belirlenmiştir.

Çalışmaya dahil edilecek ölçekleri saptamak amacıyla yapılan literatür tarama çalışmalarında, 7 Şubat 2022- 1 Nisan 2022 tarihleri arasında ULAKBİM, Google Akademik veri tabanları ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tez tarama motoru üzerinden yürütülmüştür. Türkçe "oyun" ya da "ölçek" ya da "oyuna yönelik ölçme araçları" ya da "oyun davranışı" ya da "oyun araştırmaları" İngilizce "play" or "scale" or "play behavior" or "play researches" anahtar sözcükleri kullanılarak tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda Yukarıda belirtilen kriterler temel alınarak 1968-2021 tarihleri arasında Türkiye örneğinde gerçekleştirilen ve Türkçe'ye uyarlanan 52 çalışma incelenmiştir. Ulaşılan 52 çalışma içerisinde kriterlere uygun olduğu düşünülen 11 araştırma derleme çalışmasına dahil edilmiştir. Bu çalışmada; çalışmayı yürüten/yürütenler, çalışmanın gerçekleştirildiği yıl, örneklem sayısı, ölçeğin kullanıldığı grup, ölçeğin değerlendirdiği oyun davranışı içeriği ve hizmet ettiği gelişim alanı farklı başlıklar altında çalışma kapsamında iki araştırmacı tarafından betimlenerek derlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1*Araştırmaya dâhil edilen ölçeklere ait bilgiler*

Ölçeğin Adı	Geliştiren	Uyarlayan	n	Çalışma Grubu	Değerlendirme Alanı	Değerlendirdiği Gelişim Alanı
Yenilenmiş Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği (Revised Knox Preschool Play Scale)	Knox (1968)	Değirmenci (2016)	236	48-72 Aylık Çocuklar	Çocuğun Oyun Davranışı ve Akran ile Oyunu	Sosyal-Duygusal, Bilişsel ve Fiziksel
36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği	Aslan (2017)	-	444	36-71 Aylık Çocukların Öğretmenleri	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal
Oyun Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği (Play Rating Scale)	Saracho (1984)	Kuşçu (2014)	478	36-72 Aylık Çocuklar	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal ve Fiziksel
Sembolik Oyun Testi (Test of Pretend Play)	Lewis ve Boucher (1997)	Aydın, 2012	254	3-6 Yaş Çocukları	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal ve Bilişsel
Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Fazlıoğlu ve arkadaşları (2013)	-	243	60-72 Aylık Çocukların Ebeveynleri	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal, Bilişsel ve Fiziksel
Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi Gözlem Formu (Play Assessment for Group Settings)	Tiina Lautamo (2012)	Ahmetoğlu ve arkadaşları (2016)	149	36-73 Aylık Çocukların Ebeveynleri	Çocuğun Akran ile Oyunu	Sosyal-Duygusal
Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği (Penn Interactive Play Scale)	Fantuzzo ve arkadaşları (1998)	Camgöz (2010)	442	60-72 Aylık Çocukların Ebeveynleri	Çocuğun Akran ile Oyunu	Sosyal-Duygusal
Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği (The Preschool Play Behaviour Scale)	Coplan ve Rubin (1998)	Ogelman (2012)	180	5-6 Yaş Çocuklarının Öğretmenleri	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal, Bilişsel ve Fiziksel
Çocuklarda Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği (Children's Playfulness Scale)	Barnett (1990)	Keleş ve Yurt (2017)	600	41-78 Aylık Çocuklar	Çocuğun Oyun Davranışı	Sosyal-Duygusal, Bilişsel ve Fiziksel
NöroPLAY Oyun Davranış Değerlendirme Ölçeği	Bıçakçı ve arkadaşları (2021)	-	91	18-42 Aylık Çocuklar	Çocuğun Oyun Davranışı	Bilişsel ve Sosyal-Duygusal
NöroPLAY Ebeveyn Oyun Davranışı Değerlendirme Ölçeği	Bıçakçı ve arkadaşları (2021)	-	91	18-42 Aylık Çocukların Ebeveynleri	Ebeveyn Oyun Davranışı	Bilişsel ve Sosyal Duygusal

Tablo 1’de çalışmada yer alan oyunu ölçme araçlarını geliştiren ya da uyarlayan araştırmacıların isimlerinin, çalışma gruplarının ve değerlendirme alanlarının, değerlendirdiği gelişim alanlarının bir özeti görülebilir. Tablo 1 incelendiğinde çalışmada yer alan oyunu ölçme araçları 1968-2021 arasında geliştirilmiştir. Ölçekleri geliştiren ve uyarlayan araştırmacılar ortalama 296 kişi ile çalışmıştır. Ölçme araçlarının çalışma grubunu ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar oluşturmaktadır. Çalışmada yer alan ölçme araçları çocuğun farklı gelişim alanlarına dair bilgiler verirken bu ölçeklerin ağırlıklı olarak sosyal-duygusal gelişim alanını kapsadığı görülmektedir.

BULGULAR ve YORUM

Oyun, oyun davranışı, akran oyunu, ebeveyn oyunu, ebeveyn oyunculuğu, oyun araştırmaları ve ölçek anahtar kelimeleri ile ULAKBİM, Google, Google Akademik ve YÖK TEZ veri tabanlarında tarama yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda çalışmaya 4 adet Türkiye’de geliştirilen, 7 adet Türkçe’ye uyarlanan olmak üzere toplam 11 tane ölçek dahil edilmiştir. Bu çalışmada, oyun araştırmalarında kullanılan ölçeklerin kategorilendirilmesi çocuğun oyun davranışını, akran ile oyununu ve ebeveyn ile çocuğun oyununu değerlendiren ölçekler başlıkları altında toplanarak yapılmıştır. Bu başlıkların altında 8 çalışma çocuğun bireysel oyunu, 2 araştırma çocuğun akranıyla olan oyununu ve 1 tanesini de ebeveynle olan oyununu değerlendiren olmak üzere toplam 11 ölçek çalışmaya dahil edilmiştir. Bu bağlamda, incelenen çalışmalarda ne tür bulgular elde edildiği ve bu bulguların hangi gelişim alanlarına yönelik olduğu betimlenerek özetlenmeye çalışılmıştır.

Mevcut çalışmada, Türkiye örneklemini kullanılarak geliştirilen ve Türkiye örneklemine uyarlanan oyun ile ilgili ölçekler incelenmiştir. İncelenen araştırmalar makaleler ve yüksek lisans-doktora tez çalışmalardan meydana gelmektedir. Oyun, oyun davranışı, oyun araştırmaları, ölçek, oyunculuk gibi anahtar kelimeleri ile yapılan taramalar sonucunda 52 ölçeğe ulaşılmıştır. Dahil etme kriterlerini karşılamayan 41 ölçek araştırmanın yönteminde belirtilen Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen bir araştırma olması; oyun, oyun davranışı, oyun araştırmaları, ölçek, oyunculuk gibi anahtar kelimelerden birinin geçiyor olması ve araştırmanın bir ulusal veya uluslararası bilimsel dergide basılmış ya da basım aşamasında olması, basılmış bir kitap veya kitap bölümü olarak yayınlanmış olması ya da lisansüstü tez çalışmalarından birinde hazırlanmış olması, ölçeklerin çocuğun gelişimine katkı sağlayacak çıktılarının olması kriterlerini karşılamadığı için çalışmadan çıkarılmıştır. Belirlenen kriterleri karşılayan 11 ölçek ile devam edilmesine karar verilmiştir. Kullanılan ölçekler çocuğun kendi kendine veya bir başkasıyla oynadığı oyunlara bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, çocuğun bireysel oyun davranışını değerlendiren (8), çocuğun akranı ile oyununu değerlendiren (2), ebeveyn ile çocuğun

oyunundaki oyun davranışlarını değerlendiren (1) ölçekler olarak yapılmıştır. Bununla birlikte, bu ölçeklerin oyunun çocuğun hangi gelişim alanına hizmet ettiği belirlenmiştir.

Çocuğun Tek Başına Oyun Davranışını Değerlendiren Ölçekler

Mevcut çalışmada; yapılan taramalar sonucunda dahil etme kriterlerini karşılayan yanısıra çocuğun tek başına oyun davranışını inceleyen 3 tanesi Türkiye örnekleminde geliştirilen ve 5 tanesi Türkiye örneklemine uyarlanan olmak üzere 8 tane ölçeğe ulaşılmıştır. Bu ölçekler; Aslan (2017) tarafından geliştirilen “36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği”, Fazlıoğlu ve arkadaşları tarafından geliştirilen “Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeği”, Bıçakçı ve arkadaşları (2021) tarafından geliştirilen “NöroPLAY Oyun Davranış Ölçeği”, Knox (1968) tarafından geliştirilen ve Değirmenci (2016) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği”, Lewis ve Boucher (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye Aydın (2008) tarafından uyarlanan “Sembolik Oyun Testi”, Barnett (1990) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye Keleş ve Yurt (2017) tarafından uyarlanan “Çocuklarda Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği”, Coplan ve Rubin tarafından (1998) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Ogelman (2012) tarafından yapılan “ Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği”, Saracho (1984) tarafından geliştirilen ve Kuşçu (2014) yılında Türkçe’ye uyarlanan “Oyun Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği”dir.

Çocuğun tek başına oynadığı oyunu değerlendiren ölçekler başlığı altında incelenen araştırmalar çalışma grubu, ölçme türü ve geçerlilik-güvenilirlik açısından benzerlik göstermektedir. Araştırmaya dahil edilen ölçeklerin bir kısmının çalışma grubunu, erken çocukluk döneminde yer alan çocuklar bir kısmını ise bu dönemde yer alan çocukların öğretmenleri ve ebeveynleri veya hem öğretmenleri hem ebeveynleri oluşturmaktadır (Aslan 2017; Bıçakçı ve ark. 2021; Camgöz 2010; Değirmenci, 2016; Fazlıoğlu ve ark. 2013; Keleş ve Yurt, 2017; Kuşçu, 2014; Ogelman 2012). Bununla birlikte, “NöroPLAY Oyun Davranış Değerlendirme Ölçeği” erken çocukluk döneminde yer alan ve yalnızca Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı konulmuş çocuklara uygulanmaktadır (Bıçakçı ve ark., 2021). “Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği” ve “Sembolik Oyun Testi Ölçeği”, çocuğun oyun davranışını ölçekte yer alan oyun davranışı ile ilgili yönergelere bağlı olarak değerlendirilir (Aydın 2008; Değirmenci, 2016). “Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği” ve “Sembolik Oyun Testi Ölçeği” dışında kalan 6 ölçek likert tipinde derecelendirilmektedir. Bu ölçeklerde, çocukların oyunlarda sergiledikleri davranışlar öğretmen veya bakım verenin fikirleri doğrultusunda belirlenmektedir (Aslan 2017; Fazlıoğlu ve ark. 2013; Keleş ve Yurt, 2017; Kuşçu, 2014; Ogelman 2012). Mevcut çalışmada incelenen tüm ölçeklerin Cronbach Alfa değerleri .72 ile .93 arasında değişmektedir. Ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda çocuğun tek başına oyun davranışını inceleyen 8 ölçek de geçerli ve güvenilir bulunmuştur (Aslan 2017;

Bıçakçı ve ark. 2021; Camgöz 2010; Değirmenci, 2016; Fazlıoğlu ve ark. 2013; Keleş ve Yurt, 2017; Kuşçu, 2014; Ogelman 2012).

Çalışmaya dahil edilen ve çocuğun tek başına oyununu değerlendiren ölçekler başlığı altında incelenen ölçekler, benzer alanları araştırırsa da oyun davranışını ölçme amacı ve birbirlerinden farklılaşan alt boyutları ile ayrılmaktadır. "Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği", "36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği" ve "Oyun Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği"nde çocukların serbest oyunda oyun davranışlarını incelemeyi amaçlamaktadır (Aslan, 2017; Ogelman, 2012; Kuşçu, 2014). "Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeği", "Sembolik Oyun Testi", "Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği"ve çocuğun oyun becerilerini çocuğun gelişimsel düzeyine göre değerlendirmeyi amaçlamaktadır (Aydın 2008; Değirmenci 2016). Öte yandan, "Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği", "Çocuklarda Oyun Oynama Eğilimi Ölçeği", "Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeği", "Oyun Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği" ve "Okul Öncesi Oyun Davranış Ölçeği" alt boyutlarıyla çocuğun sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel olmak üzere 3 gelişim alanı hakkında bilgi edinmeye yöneliktir (Değirmenci, 2016; Fazlıoğlu ve ark., 2013; Keleş ve Yurt, 2017; Kuşçu, 2014; Ogelman, 2012). Çocuğun tek başına oyununu değerlendiren diğer ölçeklerin alt boyutları, sosyal-duygusal, fiziksel ve bilişsel gelişim alanlarından bir veya birden fazlası hakkında bilgi edinmeye yöneliktir.

Çocuğun Akranlarıyla Oyununu Değerlendiren Ölçme Araçları

Yapılan taramalar sonucunda dahil etme kriterlerini karşılayan ve çocuğun akranlarıyla oyununu değerlendiren Türkiye örneğine standardize edilmiş üç ölçeğe ulaşılmıştır. Ölçeklerden biri Fantuzzo ve arkadaşları (1998) tarafından geliştirilen ve Camgöz (2010) tarafından 2010 yılında Türkiye örneğine uyarlanan "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" dir. Diğeri Knox (1968) tarafından geliştirilen ve 2008 yılında yenilenen Değirmenci (2016) tarafından Türkiye örneğine uyarlanan "Yenilenmiş Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği" dir. Bir diğeri ise Lautamo (2012) tarafından geliştirilen ve Ahmetoğlu ve arkadaşları (2017) tarafından Türkiye örneğine uyarlanan "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi (GOOD) Ölçeği"dir.

Ölçekler, çocuğun serbest oyunda akran grubu içerisindeki oyun davranışlarının ve oyun performansının değerlendirilmesini amaçlamaktadır. "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" ve "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi (GOOD) Ölçeği" olmak üzere 4'lü likert tipinde derecelendirilen iki ölçekte de çocukların akran ile etkileşimlerinde yaptıkları işbirliğine, sosyal yeterliliklerine, saldırgan davranışlarına dair maddeler yer alır. Türkiye örneğine standardize edilen ölçeklerin güvenilirlik çalışmaları incelendiğinde "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" alt boyutları için güvenilirlik katsayısı .81 ve .89 arasında değişirken, "Grup Ortamlarında Oyunun

Değerlendirilmesi Ölçeği" güvenilirlik katsayısı .98 bulunduğu görülmüştür. Ölçekler geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır (Ahmetoğlu ve ark., 2017; Camgöz 2010).

"Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" ne dair veriler öğretmenler veya ebeveynlerden elde edilir. "Yenilenmiş Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği" ve "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi Ölçeği" ise gözlemci tarafından serbest oyun içerisinde çocuğun oyun davranışının maddeleri karşılayıp karşılamadığına göre puanlanmaktadır. "Yenilenmiş Knox Okul Öncesi Oyun Ölçeği" ölçeği 4 ana boyut ve 12 alt boyuttan oluşurken diğer ikisi 3 alt boyuttan oluşmakta ancak alt boyutları açısından farklılaşmaktadır. "Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği" oyun etkileşimi, oyunun aksaması ve oyun kopukluğu alt boyutlarından, "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi (GOOD) Ölçeği" sosyal yetkinlik, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük boyutlarından oluşmaktadır (Ahmetoğlu ve ark. 2017; Değirmenci 2016; Camgöz 2010). Penn Etkileşimli Akran Ölçeği 60-72 ay arasındaki çocukların oyun davranışını incelerken, "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi Ölçeği" 36-73 aylık çocuklar olmak üzere daha geniş bir yaş aralığındaki çocukların akranları ile oyununu değerlendirmektedir. "Grup Ortamlarında Oyunun Değerlendirilmesi Ölçeği" çocuğun arkadaşlarıyla oyununda yaptığı iş birliği ya da çıkan problemlere ne gibi çözümler getirdiği, grup içindeki uyumu ve duygu durumu olmak üzere çocukların grup ortamındaki oyun performanslarını ölçmeyi amaçlamaktadır (Ahmetoğlu ve ark., 2017; Camgöz 2010).

Ebeveyn ile Çocuğun Oyununu Değerlendiren Ölçme Araçları

Yapılan taramalar sonucunda yöntemde belirtilen dahil etme kriterlerini karşılayan ebeveyn ile çocuğun oyununu değerlendiren tek bir ölçeğe ulaşılmıştır. NöraPLAY Ebeveyn Oyun Davranışı Değerlendirme Ölçeği, Bıçakçı ve arkadaşları (2021) tarafından Türkiye örnekleminde geliştirilen ebeveyn oyun davranışını değerlendirme ölçeğidir. Ölçeğin çalışma grubunu, 18-42 ay aralığında Otizm Spektrum Bozukluğu tanısı konulmuş 91 çocuğun ebeveynleri oluşturmuştur. Ölçek, ebeveynin oyun davranışını değerlendirirken; ebeveynin kullandığı sözel ifadeler, direktif olmayan davranışları, çocuğun liderliğini takip etmesi, çocuğun dikkatini destekleyici yaklaşımları, oyundaki etkileşim becerilerini dikkate alır. NöroPLAY Ebeveyn Oyun Davranış Değerlendirme Ölçeği için boyutlara ait hesaplanan Cronbach Alfa değerlerinin 0,60 ile 0,88 arasında değişmektedir. Ölçekten elde edilen ölçümler geçerli ve güvenilir bulunmuştur (Bıçakçı ve ark., 2021).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Oyunun çocuğun gelişim alanlarına etkisi olması sebebiyle oyun davranışı hakkında bilgi edinmek gerekir (Aslan, 2017). Oyun araştırmalarında; birçok bileşene sahip olan, çeşitli ortamlarda, çeşitli kişilerle gerçekleşen ve kültürel bağlamda farklılaşan oyuna dair nitelikli

bulgular elde etmek yanı sıra elde edilen bulguları genelleyebilmek önemlidir. Oyun araştırmalarında hem nitelikli bulgular elde etmek hem de bu bulguların çocuğun gelişim alanları ile ilişkisini ayrıntılı bir şekilde inceleyebilmek için geçerli ve güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, mevcut çalışmada dahil edilen geçerli ve güvenilirliği test edilmiş ölçeklerin çocukların sosyal-duygusal, bilişsel ve fiziksel olmak üzere gelişim alanlarına dair verdiği bilgiler sunulmuştur. Bu çalışmada yer alan çocuğun tek başına oyun davranışını değerlendiren ölçeklerin bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim alanındaki çıktıları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

Çalışmada incelenen ölçeklerin, bilişsel gelişim alanında daha çok çocuğun problem çözüme, yaratıcılık, soyut düşünme, sembol kullanımları, algılama ve dikkat gibi becerileri; sosyal gelişim alanında sosyal etkileşim, sosyal katılım, iş birliği sosyal yetkinlik gibi sosyal becerileri ve duygusal durumu; fiziksel gelişim alanında ise ince ve kaba kas kullanımı üzerine bulgular elde etmeye yönelik olduğu saptanmıştır. Bilişsel oyun gelişim alanına dair bulguların elde edildiği ölçeklerin Piaget (1945-1962)'nin Bilişsel Gelişim Kuramı'ndaki bilişsel dönemlere karşılık gelen oyun evreleri çıktıları ile temellendirildiği görülmektedir (Piaget 1962). Sosyal-duygusal oyun gelişim alanına dair bulguların elde edildiği ölçeklerin ise Freud (1974)'un kişilik gelişimi kuramı, Smilansky (1962)'nin Aşamalı Oyun Gelişimi Modeli, Erikson (1972)'in Psiko-sosyal Gelişim kuramı, Parten (1932)'nin Oyun Gelişim Evreleri ve Vygotsky (1933-1967) 'nin Sosyo-kültürel Gelişim Kuramı dikkate alınarak temellendirildiği görülmektedir (Erikson 1972; Freud, 1974; Smilansky 1962; Vygotsky, 1933-1967; akt. Gülay Ogelman, 2019).

Okul öncesi dönemde ebeveynlerin çocuğun ilk oyun arkadaşı olduğu düşünüldüğünde anne-baba ile oyunun çocuğun gelişimi üzerindeki önemli etkisi bilinmektedir (Gülay Ogelman ve ark., 2019). Alan yazını incelendiğinde, Türkiye örneğinde yapılan oyun araştırmalarında çocuğun ebeveyni ile oyununu değerlendiren ölçeğin yer almamasının yanı sıra ebeveynlerin çocuğu ile oyun davranışını değerlendiren geçerli ve güvenilir yalnızca 1 adet ölçme aracına ulaşılmıştır. Çocuğun gelişimine doğrudan etkisi olduğu bilinen ebeveyn ile çocuğun oyununu değerlendiren daha fazla ölçme aracına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesinin etkisiyle dijital oyun yetişkinlerle birlikte çocukların da hayatında yer edinmiştir ve çocukların bu teknolojilere ebeveynlerinden daha hızlı uyum sağladığı görülmüştür (Yurdakul ve ark., 2013). Ulusal alan yazında dijital oyunu temel alan ölçekler tarandığında, bu ölçeklerin örneklem grubunu çoğunlukla üniversite öğrencilerinin ve ergenlerin oluşturduğu yanı sıra bağımlılık davranışını değerlendirmek üzerine olduğu tespit edilmiştir (Şimşek ve Karakuş Yılmaz, 2020). Dijital oyun araştırmalarında uygulanan ölçeklerde farklı bir örneklem grubu ise okul çağı çocukları için Hazar ve Hazar (2017) tarafından geliştirilen "Çocuklar için Dijital Oyun Bağımlılığı" ölçeğinde ve okul çağı çocukları için Horzum ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen, okul öncesi dönem çocukları için Ünsal ve

Ulutaş (2019) tarafından uyarlanan “Çocuklar için Bilgisayar Oyun Bağımlılığı” ölçeğinde kullanılmıştır. Ancak ölçeklerde çocuğun gelişim alanlarına dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Öte yandan, günümüzde teknolojik araçlar erken çocukluk ve okul öncesi dönem çocuklarının hayatlarının bir parçası haline gelmiştir. Günümüzde okul öncesi dönem çocuklarının oyun tercihlerinde elektronik aletler ile oynama tercihi artış göstermiştir (Sapsağlam, 2018). Dolayısıyla, dijital oyunun erken dönem ve okul öncesi dönemde çocukların gelişim alanlarına olumlu veya olumsuz etkilerini ortaya çıkartacak ölçeklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ölçek bulgularının ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarını koruma sorumluluğunu ve rollerini içeren literatürde ilk kez Rode (2009) tarafından tanımlanan dijital ebeveynlik kavramına da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Oyun davranışları hakkında ayrıntılı bilgi vermesi açısından oyun araştırmalarında tercih edilen gözlem yöntemi, değerlendirmede meydana gelebilecek yanlılıklar sebebiyle güvenilirlikte sınırlılık yaratır. Oyun davranışlarını değerlendirmede oluşabilecek yanlılığı önlemek amacıyla oyun davranışları, daha standardize edilmiş ölçme araçlarıyla da ölçülmelidir (Aslan, 2017; Karasar, 1995). Oyunun çocuğun gelişim alanlarından hangilerine nasıl temas ettiğine dair bulguları görebilmek ve bu bulguları genelleyebilmek için belirlenen amaca uygun geçerli ve güvenilir güncel oyun araçlarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Mevcut araştırmada, oyunun içinde bulunduğu kültüre özgü olarak farklılaşan yapısı göz önüne alındığında ulusal alan yazında yapılan oyun ölçme araçlarının hangi gelişimsel bulguları desteklediği merak edilmiştir. Yapılan bu derleme çalışmasında yer alan farklı yapı ve alt boyutlara sahip çeşitli ölçekler sayesinde özellikle alan yazınında az yer bulan oyun araştırmalarına ve çocukların gelişim alanları hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İncelenen ölçekler doğrultusunda oyun davranışının çocuğun gelişim alanına katkısını başka bir açıdan görebilmek amacıyla çocuk ve ebeveynin oyununu birlikte değerlendiren bir oyun ölçme aracından elde edilen bulgulara da ihtiyaç duyulmaktadır. Bütün ölçekler ele alındığında, oyunun çocuğun gelişimindeki katkısını görebilmek için birçok farklı değişkenin ayrı ayrı değerlendirilmesinden bu değişkenlerin bütün halinde incelenmesi daha kapsamlı ve güvenilir bir sonuca ulaşmamızı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmetoğlu, E., Acar, İ. H., & Aral, N. (2016). Penn etkileşimli akran oyun ölçeği ebeveyn formunun (PIPPS-P) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 11(9), 31-52. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9634>
- Ahmetoğlu, E., Acar, İ. H., & Aral, N. (2017). Penn etkileşimli akran oyun ölçeği öğretmen formunun (peaoö-ö) uyarlama çalışması. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 104-119.
- Akbağ, M. (2014). Oyun Temelli Tanıma ve Değerlendirme. Ö. Alev (Ed.), *Okul Öncesi Dönemde Çocukları Değerlendirme ve Tanıma Teknikleri içinde* (s. 51-64). Eğiten Kitap.
- Aslan, Ö. M. (2017). 36-71 aylık çocuklar için oyun davranış ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 897-910.
- Aydın, A. (2008). *Sembolik oyun testi'nin Türkçe'ye uyarlanması ve okul öncesi dönemdeki normal, otistik ve zihin engelli çocukların sembolik oyun davranışlarının karşılaştırılması* [Yayımlanmamış doktora tezi] Marmara Üniversitesi.
- Aydın, A. (2012). Sembolik oyun testinin Türkçe'ye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 905-925.
- Barnett, L. A. (1990). Playfulness: definition, design, and measurement. *Play and Culture*, 3, 319-336.
- Camgöz, A. (2010). *Ankara örnekleminde Penn Etkileşimli Akran Oyunu Ölçeği'nin 60-72 aylık düşük sosyoekonomik düzeydeki çocukların ebeveyn ve öğretmenlerine uyarlanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Cohen, J. S., & Mendez, J. L. (2009). Emotion regulation, language ability, and the stability of preschool children's peer play behavior. *Early Education and Development*, 20(6), 1016-1037. <https://doi.org/10.1080/10409280903305716>
- Coplan, R. J., & Rubin, K. H. (1998). Exploring and assessing nonsocial play in the preschool: the development and validation of the Preschool Play Behavior Scale. *Social development*, 7(1), 72-91. <https://doi.org/10.1111/1467-9507.00052>
- Davaslıgil, Ü. (1989). Yaratıcılık ve Oyun. *Eğitim ve Bilim*, 13(71), 24-32.
- Değirmenci, Ş. (2016). *48-72 aylık çocuklar için yenilenmiş knox okul öncesi oyun ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Duman, G., & Temel Z. F. (2011). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nde anasınıfına devam eden çocukların oyun davranışlarının incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 279-298.
- Fantuzzo, J., Coolahan, K., Mendez, J., McDermott, P., & Sutton-Smith, B. (1998). Contextually-relevant validation of peer play constructs with African American Head Start children: Penn interactive peer play scale. *Early Childhood Research Quarterly*, 13(3), 411-431. [https://doi.org/10.1016/S0885-2006\(99\)80048-9](https://doi.org/10.1016/S0885-2006(99)80048-9)
- Fazlıoğlu, Y., Ilgaz G., & Papatğa, E. (2013). Oyun becerileri değerlendirme ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 239-250. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30217/326208>
- Fisher, E. P. (1992). The impact of play on development: A meta-analysis. *Play & Culture*, 5(2), 159-181.
- Galyer, K. T., & Evans, I. M. (2001). Pretend play and the development of emotion regulation in preschool children. *Early Child Development and Care*, 166 (1), 93-108. <https://doi.org/10.1080/0300443011660108>

- Gülay Ogelman, H. (2012). Okul öncesi oyun davranış ölçeğini Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 201-221. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2722>
- Gülay Ogelman, H. (Ed.). (2019). *Erken çocukluk döneminde oyun*. Eğiten Matbaacılık.
- Gülay Ogelman, H., Aytaç, O., Erol, A., Erdentuğ, F. G., Akdeniz Yolaç, Ö., & Güner Özbilenler, M. (2019). Anne-baba ve çocuk görüşleri doğrultusunda oyun. *International Anattolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 5(2), 65-87. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iaaoj/issue/43033/510530>
- Hanley, T. ve Cutts, L. (2013). What is a systematic review? *Counselling Psychology Review*, 28(4), 3-6.
- Hazar, Z., & Hazar, M. (2017). Digital game addiction scale for children çocuklar için dijital oyun bağımlılığı ölçeği. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 203-216. <https://doi:10.14687/jhs.v14i1.4387>
- Hirose, T., Koda, N., & Minami, T. (2012). Correspondence between children's indoor and outdoor play in Japanese preschool daily life. *Early Child Development and Care*, 182(12), 1611-1622. <https://doi.org/10.1080/03004430.2011.634065>
- Hoffmann, J., & Russ, S. (2012). Pretend play, creativity, and emotion regulation in children. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 6(2), 175-184. <https://doi.org/10.1037/a0026299>
- Horzum, M. B., Ayas, T., & Balta Çakır, Ö. (2008). Çocuklar için bilgisayar oyun bağımlılığı ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 76-88.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Anı Yayıncılık.
- Kaytez, N., & Durualp, E. (2014). Türkiye'de okul öncesinde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 110-122. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/7322/95830>
- Keleş, S., & Yurt, Ö. (2017). An investigation of playfulness of pre-school children in Turkey. *Early child development and care*, 187(8), 1372-1387. <https://doi.org/10.1080/03004430.2016.1169531>
- Kuşçu, Y. (2014). *Oyun davranışlarını değerlendirme ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve 36-72 aylık çocukların oyun davranışlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Lautamo, T. (2012). *Play assessment for group settings: Validating a measurement tool for assessment of children's play performance in the day-care context* [Unpublished Doctoral dissertation]. University of Jyväskylä.
- Lewis, V., & Boucher, J. (1997). *The test of pretend play: Topp*. Psychological Corporation.
- Lifter, K., Foster-Sanda, S., Arzamarski, C., Briesch, J., & McClure, E. (2011). Overview of play: Its uses and importance in early intervention/early childhood special education. *Infants & Young Children*, 24(3), 225-245. <https://doi.org/10.1097/IYC.0b013e31821e995c>
- Montessori, M. (1949). *The absorbent mind*. Teosofical Publishing House.
- Parten, M. B. (1932). Social participation among pre-school children. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 27(3), 243-269. <https://doi.org/10.1037/h0074524>
- Peisach, E. ve Hardeman, M. (1985). Imaginative play and logical thinking in young children. *The Journal of Genetic Psychology*, 146 (2), 233-248. <https://doi.org/10.1080/00221325.1985.9914451>
- Piaget, Jean, (1962). *Play, Dreams And Imitation In Childhood* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315009698>

- Rode, J. A. (2009). Digital parenting: designing children's safety. *People and computers XXIII celebrating people and technology*, 244-251. <https://doi.org/10.14236/ewic/HCI2009.29>
- Rubin, K. H., & Coplan, R. J. (1998). Social and nonsocial play in childhood: an individual differences perspective. *Multiple perspectives on play in early childhood education*, 144-170.
- Russ, S. W., & Kaugars, A. S. (2001). Emotion in children's play and creative problem solving. *Creativity Research Journal*, 13 (2), 211-219. https://doi.org/10.1207/S15326934CRJ1302_8
- Sapsağlam, Ö. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının değişen oyun tercihleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 1122-1135.
- Saracho, O. N. (1984). Construction and validation of the play rating scale. *Early Child Development and Care*, 17(2-3), 199-230. <https://doi.org/10.1080/0300443840170208>
- Şimşek, E., & Karakuş Yılmaz, T. (2020). Türkiye'de Yürütülen Dijital Oyun Bağımlılığı Çalışmalarındaki Yöntem ve Sonuçların Sistemik İncelemesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(4), 1851-1866. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3920>
- Uğurel, I., & Moralı, S. (2008). Matematik ve Oyun Etkileşimi. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 28(3), 75-98.
- Ünsal, A., & Ulutaş, İ. (2019). Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Ölçeğinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Uyarlanması. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 324-342. <https://doi.org/10.38122/ased.572655>
- Yıldız Bıçakçı, M., Ekici, B., Aksu, Şerife S., Kutlu Konuk, F., Gürkan Tazegül, E. N. ve Unay, Öykü S. (2021). NöroPLAY yönteminin izleminde kullanılan nöroPLAY oyun davranış değerlendirme ölçeği ve nöroPLAY ebeveyn oyun davranış değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 5(1), 228-254. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202151333>
- Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 883-896.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Play has a great importance in children's life as it affects the developmental parts child's life. Children take an opportunity to demonstrate and improve their developmental skills as cognitive, physical and social-emotional during the play. For these reasons play becomes an important subject of developmental research. In this study, it is aimed to determine the scales which are developed in Turkey or have been validated for Turkey by reliability studies and to compile descriptively the information given by these scales about the developmental parts of children. Importance of various factors such as the type of the play, its features, with whom and how it is played in the context of the contribution of the play to the developmental parts are examined using measurement tools used in the play research. (Hirose et al. 2012; Bojanowski et al. 2011; Lifter et al., 2011). Due to the nature of the play, difficulties of its measurability, scarcity of the developed play assessment tools, and the limitations of the scales disable the effects of the play on the developmental parts in a valid and reliable way (Akbağ, 2014).

Method

The aim of the current study is to examine how the play scales, which were developed in the Turkish sample and adapted to the Turkish sample, serve developmental parts. The literature review studies carried out to determine the scales to be included in the study were carried out between 7 February 2022 and 1 April 2022 on ULAKBİM, Google Academic databases and YÖK thesis search engine. Keywords such as "play" or "scale" or "play scales" or "play behavior" or "play research" are screened in English and Turkish and reached 52 studies. 11 studies meeting the criteria were included in the review among the 52 studies found. The study was compiled by two researchers within the scope of the study under different headings: year the study was carried out, number of samples, group in which the scale was used, content of play behavior evaluated by the scale, and developmental part served. In this study, categorization of the scales used in play research was made under the headings of scales that evaluate the child's play behavior, play with peers, and play with parents. Under these headings, a total of 11 scales were included in the study, of which 8 studies evaluating the child's individual play, 2 studies evaluating the child's play with his peers, and 1 study evaluating the play with the parent. In this review, findings obtained in the examined studies are summarized and developmental parts related to these findings are described.

Results and Discussion

Since the play has an effect on the developmental areas of the child, it is necessary to learn about the play behavior (Aslan, 2017). It is important to be able to generalize the findings as well as to obtain qualified findings about the play which has many components such as various environments and people for play, and differences between cultures in play researches. In play research, valid and reliable measurement tools are needed both to obtain quality findings and to examine the relationship of these findings with the developmental areas of the child in detail. So, the information provided by the valid and reliable scales included in the current study on the developmental areas of children, including social-emotional, cognitive and physical are presented. In this study, it is seen that the scales evaluating only the child's play behavior focus on the outputs in the field of cognitive and social-emotional development. Scales in the study include some skills of children such as problem solving, creativity, perception and attention. These skills are related with children's cognitive development. On the other hand, scales in the study include some skills of children such as social participation, social competence or cooperation that are related with social development. Scales in the study contain some skills of children related with physical development such as fine and gross motor skills. The observation method preferred for the detailed information about play behaviors in the play research creates limitations in reliability due to biases that may occur in the assessment. In order to prevent bias, play behaviors should also be measured with more standardized measurement tools (Aslan, 2017; Karasar, 1995). In the present study, it was questioned which developmental findings are supported by play measurement tools made in the national literature considering the differing structure of the play specific to the culture it is in. Thanks to the various scales with different structures and sub-dimensions included in this compilation study, it is thought that it will contribute to the studies that aim to obtain information about the development areas of children and play research that have little place in the literature. In order to see the contribution of play behavior to the developmental field of the child in line with the scales examined, the findings obtained from a play measurement tool that evaluates the play of the child and the parent together are also needed. When all scales are considered, examining these variables as a whole rather than evaluating many different variables separately will enable us to reach a more comprehensive and reliable result in order to see the contribution of play in the development of the child.